

► Sedat Simavi Ödülleri görsel sanatlar dalının son sahibi olan heykeltıraş Füsün Onur, günümüzde sanat üzerinde oluşan baskının gençleri daha fazla çalışmaya ve eleştiriye iteceğini söylüyor. Onur'un yeni yapıtı 'Sembolik Poem', ay sonu Viyana'da açılacak çağdaş grup sergisi 'Mucizevi İşaretler'de ilk kez izlenecek.

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Sedat Simavi Ödülleri'nin görsel sanatlar dalındaki sahibi Füsün Onur

► "Ben tabii, bu yaşında otosansür gibi bir şey hissetmiyorum, ama gençlerde mutlaka vardır. Hatta korku da vardır. Belki eseri yırtılır, kırılır, her tür baskıya maruz kalabilir. Ama ben bu yaşında buna aldırmiyorum. Bugünkü baskının, gençleri daha fazlasını yapmaya ve eleştiriye daha çok iteceğini düşünüyorum."

Füsün Onur, Kuzguncuk'taki evin ak patili tonton efendisi Zorba ile.

Fotoğraf: EVRİM ALTUĞ

ELSEFE SANAT BİLİM DERNEĞİ DÜZENLİYOR

Asos'ta 'Felsefe, Tanrı ve Din'

Kültür Servisi - Felsefe Sanat Bilim Derneği tarafından düzenlenen "Asos'ta Felsefe" kış etkinliği, 1-2 Şubat tarihlerinde, "Felsefe, Tanrı ve Din" ana başlığı altında gerçekleştirilecek.

1 Şubat Cuma günü başlayacak oturumda; Halil Turan "Eski Çağ'da Tanrılar, Tanrı, Tanrısızlık ve Ahlak", Faruk Akyol "Ortaçağın Tanrısı Yoktur!", Türker Armaner "Tapınak Yıkılırken Spinoza", Örsan K. Öymen "Hume'un Agnostisizmi ve Nietzsche'nin Ateizmi" başlıklı sunumları yapacaklar.

2 Şubat Cumartesi günü oturumda ise Barış Parkan "Feuerbach, Marx ve Kierkegaard'da Din ve Bireyin Oluşumu", Ayhan Sol "Natalizm, Ateizm ve Darwinizm", Oruç Aruoba "Tanrı Nasıl 'Öldü'?" başlıklı sunumları yapacak. Etkinliği son konuşmasını "Tanrı İnancı ve Felsefe" başlığıyla Ulug Nutku yapacak.

Tüm konuşmalar ve diyalogların Türkçe olacağı toplantılar Liman bölgesinde Nazlıhan Otel'de gerçekleşecek. (www.philosophyinnassos.org)

'Sansür gitgide artıyor'

► "Sansür gitgide daha fazlaşıyor. Steinbeck'in 'Fareler ve İnsanlar', Vasconcelos'un 'Şeker Portakalı' derken Anadolu'daki galerilerde 'Nü' olup olmadığının kontrolleri... Ama sanatçılar durmuyor tabii. Erbakan geldiği zaman da böyle olmuştu. Gürdal Duyar'ın bir meydana koyduğu 'Nü' heykelinin, ancak galerilerde açılacağını söylemişti. Biz de heykeltıraşlar olarak hepimiz birer 'Nü' yapma kararı almıştık. Ben de arabalara konulan bebekleri kullanarak dev aynasıyla bir çalışma yapmışım o ara."

EVİRİM ALTUĞ

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (TGC) tarafından verilen geleneksel Sedat Simavi Ödülleri'nin 'görsel sanatlar' dalındaki sahibi, heykeltıraş Füsün Onur oldu. Bu ödül, bir önceki yıl, yine çağdaş bir kadın sanatçı olan İnci Eviner'e verilmesi bakımından da dikkate değer bir vurgu haline geliyor. Hatırlanacağı gibi Prof. Yurdaer Altıntaş, Doç. Dr. Serhan Ada, Prof. Rahmi Aksungur, Prof. Beril Anlanmert, Prof. Neş'e Erdok, Ara Güler, Prof. Fevzi Karakoç, Ahmet Özdemir ve Prof. Kaya Özsegin'den oluşan seçici kurul, Onur'u, "1970'lerden bugüne kadar gerek yurtiçinde yaptığı, gerekse yurtdışında katıldığı sergi ve bienallerde ortaya koyduğu, kavramsal sanat düzeyindeki enstalasyon türü yapıtları nedeniyle" ödülle değer buldu. Onur ayrıca, yine geçen yıl yapılan dOCUMENTA (13) etkinliğindeki çalışmasından ötürü bu ödülü almaya hak kazandı.

Onur, Atatürk portreleri, Cumhuriyet gazeteleri, kitapları ve varoluşçuluktan Zen Budizm ve Jean Baudrillard'a uzanan, felsefi metinlerle dolu öteki yayınlarla bezeli Kuzguncuk'taki kırmızı yalı-atölyesinde, kardeşi ve emeğinin sadık tanığı İlhan Onur'la yaşamı ve çalışmalarına devam ediyor.

Sanatçı, geçen yıl ayrıca, Maçka Sanat Galerisi ve Pilevneli Project'te birer kişisel sergi düzenlenmiş, Rodeo'daki bir grup sergisindeyse, son dönem yapıtlarından biri sergilenmişti. Son çalışması

'Sembolik Poem', 23 Ocak'ta Avusturya'nın başkenti Viyana'daki MAK müzesinde açılacak çağdaş Türk grup sergisi 'Mucizevi İşaretler' kapsamında izlenebilecek. Bu sergi bir anlamda Türklerin, sanattaki güncellikleriyle 'Viyana kapılarına dayanması' anlamına gelmesi açısından, ironik bir durum yaratıyor.

Hal böyleyken Onur kardeşlerle evin ak patili tonton efendisi mırnav Zorba'nın kapısını çalmadan edemedik.

- dOCUMENTA (13) ve SAHA işbirliği ile adınıza basılan kitabınızdaki görsel arşiv, kardeşiniz İlhan Hanım sayesinde bugüne gelebilmiş. Yapıtlarınızın büyük bölümünü yer darlığı gerekçesiyle imha yoluna gitmiş bir sanatçı olunuz. Bugün tüm yapıtlarınızın bir mekân veya kurumda toplanarak başka kuşaklara da paylaşılmasını ister miydiniz?

Hayır istemezdim. O zaman da haklıydım. Başka işler de gelecekti. Eskilerin tozunu pasını alacağına, yenilerin meşgul oluyordum. Elimizde fotoğraflar var. Aynı şeyi yine de yaptım.

'Nü' kontrolleri!

- Türkiye'de şu anda sansür konuşuluyor. Kamusal alanda sanatın sınırları gündemde.

Gitgide daha fazlaşıyor. Bugünlerde gazetelerde daha başka sansür haberleri de çıktı. Steinbeck'in 'Fareler ve İnsanlar', Vasconcelos'un 'Şeker Portakalı' derken Anadolu'daki galerilerde 'Nü' olup olmadığının kontrolleri... Ama sanatçılar durmuyor tabii. Erbakan geldiği zaman da böyle olmuştu. Gürdal Duyar'ın bir meydana koyduğu 'Nü' heykelinin ancak galerilerde açılacağını söylemişti. Biz de heykeltıraşlar olarak hepimiz birer 'Nü' yapma kararı almıştık. Ben de arabalara konulan bebekleri kullanarak dev aynasıyla bir çalışma yapmışım o ara.

- Kariyeriniz boyunca hiç sansüre maruz kaldınız mı?

Hayır. Benimkiler belki pek de anlaşılmıyordu. Kızcağz abur cubur bir

Füsün Onur'un 'Dance of the Crows' (Kargaların Dansı) adlı yapıtı, dünyanın en önemli çağdaş sanat etkinliklerinden dOCUMENTA'da yer almıştı.

şeyler yapıyor diye düşündüler herhalde! (Gülüyor!)

Baskı eleştirisi getirir

- Günümüzde otosansür var mı?

Ben tabii, bu yaşında böyle bir şey hissetmiyorum, ama gençlerde mutlaka vardır. Hatta korku da vardır. Belki eseri yırtılır, kırılır, her tür baskıya maruz kalabilir. Ama ben bu yaşında buna aldırmiyorum. Bugünkü baskının, gençleri daha fazlasını yapmaya ve eleştiriye daha çok iteceğini düşünüyorum.

- Anlatımcı heykel üretim anlayışından soyut olana ne vakit yöneldiniz?

Yavaş yavaş oldu bu; ilk önce heykelin kendi öğeleriyle oynadım. Işığı, mekânı, zamanı, açık, kapalı heykelleri derken zamanın müzik gibi niçin uzamadığını ele alarak izleyicinin eser üzerinde bir iki dakikada geçirdiği zamanı, bir problem olarak aldım. O sıra arkeoloji müzelerinde sergi açıldırı. Geniş avluda, sonu gelecek gibi bir iş üretmişim. İzleyiciyi aktif hale getiriyor ve onunla bir zaman harcamasına yol açıyordum...

- Pasif, tembel, ölü ve ürkütücü bir biçim olarak varsayılan klasik heykel, müdahalenizle aktif, izleyiciden kaçan,

gizlerle yüklü ve soru işaretleriyle kaçan bir kaynağa dönüşüyor olmalı...

Evet, çok güzel anlattınız.

Simurg gibi...

- Günümüz ideolojik muhafazakârlık hali, heykelden putlaştırıcı ve edepsiz olma endişesiyle ürken, imha edip örten, yahut kısırlaştırıcı bir bakışı yansıtıyor. Sizdeyse, kendini sürekli güncelleyen, hatta eskiyi imha edecek denli gözü kara bir duruş söz konusu. Kendinizi yeniden üretmek adına, kendinizi yok etmeyi seçiyorsunuz. Bu sizi biraz, Simurg'a benzetiyor...

Evet, Amerika'da da burslu çalışırken bir Alman hoca bana kendi kendimi yok ettiğimi söyledi. Bana bir döküm yapmamı, bundan sonra istediğim desteği sağlayacağımı vaat ediyordu. Ondan edindiğim Goethe ve Nietzsche

he gibi yazarların kitaplarının da etkisiyle işlerimde çok içedönük, duyarlı ve algıya dönük olduğumu ifade ediyordum. Bana, okuduğum Nietzsche'nin kendimi yok etmeye götüreceği uyarısını yapmıştı!

- İstanbul'u kelime halesi olarak saten kumaşla sakladığınız, ancak harf izlerinin kaldığı bir kutu işiniz vardı... Bugünkü İstanbul'da geçmişten iz var mı?

Saten kutudan çatal kaşığı nasıl ki alırsınız, izi kalır, İstanbul yazısının da öyle izi kalmıştı. Bugün hepsi yok oldu. İzi dahi kalmıyor!

Ödün vermemek

- Bundan sonraki sanat eğitimi ve düşünce özgürlüğü için endişeli misiniz?

Pozyonunuzu korumak için daima inandığımız yolda gidip, hiç ödün veremeyeceksiniz. Hatta normalde yapmak istemediğiniz şeyi bile, daha beter yapacaksınız.

- Üretim tarihiniz boyunca Doğu'yla aranız nasıldı? İşlerinizde zanaat ve mahremiyetin varlığı sizi Doğu'ya da yakın tutuyor.

Fikir ve duygu olarak tabii bende de Doğululuk var. Beslenme dersiniz, kitaplarda okuduğum kadar, ama bende de var herhalde. Görenler tam Batılı demiyor.

- İşlerinize müziğin hangi dönemde katıldığınızı söyler misiniz?

Belli bir dönemden sonra oldu. 'Çiçekli Kontrpuan'la müziğe temas ettiğim görülüyor. Hakkımda yazılan kitapta fark ettim. Müziği seviyorum, ama müzik kulağım yok. Müzik insanı her şeyin ötesinde etkiliyor. Buna gıpta ettiğim için olmalı.

Atatürk sevgisi

- Size yol gösteren belli bir düşünür veya yazar oldu mu?

Hepsinden aldığım şeyler oldu. Okuduğumu içselleştiririm. Sartre'ı çok okudum mesela. Kütüphaneye gittiğimde, okumak istediğim kitabı alana dek mücadele ederdim.

- Evinizde ve kütüphanenizde Atatürk'le ilgili birçok kitap var, özel bir ilgi mi bu?

Atatürk'le büyüdüm. Annem, babam onu büyükbabam gibi anlatırlardı. Hatta yatmadan resmini bile öperdim. Hâlâ ölüm yıldönümünde büyük bir hüznü duyuyorum. Amerika'ya gittiğimde de fotoğraflarını asardım da "Çok yakışıklı, ondan mı asiyorsunuz" deyip hayranlığımı merak edenler olurdu."

► "Atatürk'le büyüdüm. Annem, babam onu büyükbabam gibi anlatırlardı. Hatta yatmadan resmini bile öperdim. Hâlâ ölüm yıldönümünde büyük bir hüznü duyuyorum. Amerika'ya gittiğimde de fotoğraflarını asardım da "Çok yakışıklı, ondan mı asiyorsunuz" deyip hayranlığımı merak edenler olurdu."